

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen vastuukuntamallilla 1.1.2023 alkaen

TL 17.05.2022 § 100
71/00.01.00.05/2022

Valmistelija

tekninen johtaja Kari Tikkanen,
kari.tikkanen@savonlinna.fi, p. 044 417 4600
vs. hallintojohtaja-kaupunginlakimies Markus Hämäläinen
markus.hamalainen@savonlinna.fi, p. 050 470 9394

Selostus

Taustaa

Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Sosteri on järjestänyt terveysvalvonnan ja eläinlääkinnän eli ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden palvelut 15 vuoden ajan Savonlinnan kaupungin ja Enonkosken, Juvan, Puumalan, Rantasalmen sekä Sulkavan kunnan alueelle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta huolimatta ympäristöterveydenhuollon tehtävät säilyvät kuntien järjestämisvastuulla, eikä kuntien organisointivaihtoehtoissa tapahdu muutoksia. Valvontayksiköt, jotka sijaitsevat sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhteydessä, on organisoitava uudelleen 1.1.2023 mennessä, elleivät alueen kunnat sovi tehtävien siirrosta hyvinvointialueen hoidettavaksi. Tällaista yhteistä näkemystä Etelä-Savon hyvinvointialueen kunnissa ei ole saatu aikaan.

Kunnan tulee järjestää kansanterveystlain (66/1972) 1 §:n 2 momentissa luetelluissa laeissa tarkoitettujen yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevien tehtävien (ympäristöterveydenhuolto) muodostama kokonaisuus kunnan itsensä toimesta tai kuntien välisenä yhteistoimintana.

Savonlinnan kaupungin osalta edellä mainittu tarkoittaa sitä, että 31.12.2022 saakka ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastaa ja sen mukaisia tehtäviä hoitaa nykyiseen tapaan Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Sosteri. Jäsenkunnat (Savonlinnan kaupunki, Enonkosken, Juvan, Puumalan, Rantasalmen ja Sulkavan kunnat) ovat neuvotelleet ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä kuntalain (410/2015) 51 §:n tarkoittaman vastuukuntamallin pohjalta.

Jäsenkuntien edustajat ovat neuvotelleet asian valmistelun kuluessa. Jäsenkuntien edustajille on varattu tilaisuus lausua asian vaatimista asiakirjoista. Toiminnan siirtämisestä sopimusperusteisesti on neuvoteltu kaupungin ja Sosterin välillä.

Kaupunginhallitus päätti 11.4.2022 asiassa § 133 varata jäsenkunnille tilaisuuden tulla kuulluksi ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastuukuntamallin ja yhteistoimintasopimuksen ja hallintosääntömääräysten sisällön mukaisesti.

Edellä mainitut kunnat, Enonkoskea lukuunottamatta, ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole huomauttamista asiakirjojen sisällöstä. Enonkosken kunnalle on myönnetty lausunnon toimittamiselle lisäaikaa 17.5.2022 saakka.

Vastuukuntamalli

Vastuukuntamallissa jäsenkunnat sopivat siitä, että kunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta siten, että kunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta. Tehtävää hoitavaa kuntaa kutsutaan vastuukunnaksi. Edelleen kunnat voivat sopia, että muut kunnat valitsevat osan yhteisen toimielimen jäsenistä (kuntalaki 51 §).

Vastuukuntamallissa jäsenkuntien on laadittava kuntalain 52 §:n tarkoittama yhteistä toimielintä koskeva sopimus, jossa on sovittava 1) yhteisen toimielimen tehtävistä sekä tarvittaessa kuntalain 8 §:n tarkoittamasta järjestämisvastuun siirtymisestä, 2) yhteisen toimielimen kokoonpanosta ja muiden kuntien oikeudesta valita toimielinten jäseniä, 3) kustannusten perusteista ja jakautumisesta, 4) sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta. Sopimuksessa voidaan sopia myös siitä, ettei vastuukunnan kunnanhallituksella ole oikeutta ottaa yhteisen toimielimen päättämään asiaa käsiteltäväkseen.

Sopimuksen tarkoittama ympäristöterveydenhuolto muodostuu tehtävistä, jotka on määritelty seuraavassa lainsäädännössä:

- Kansanterveyslaki 66/1972
- Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta 410/2009
- Terveystensuojelulaki 763/1994
- Elintarvikelaki 297/2021
- Eläinlääkintähuoltolaki 765/2009, luonnos uudeksi eläinlääkintähuoltolaiksi
- Tupakkalaki 549/2016
- Lääkelaki 395/1987; 54 a Nikotiinivalmisteiden myynti (22/2006)

Vastuukuntamallin edellyttämä yhteistoimintasopimus ja hallintosääntö

Yhteistoimintasopimuksessa sovittava hallinnon järjestäminen edellyttää vastuukunnan valtuuston hyväksymää hallintosääntöä, jossa määritellään yhteistä tehtävää hoitava viranomainen ja sen toiminta, toimivalta ja tehtävät. Hallintosäännön asianomaisia määräyksiä laadittaessa huomioidaan yhteistoimintasopimuksen määräykset.

Ennen yhteisen toimielimen toimintaa koskevan hallintosäännön hyväksymistä tulee kuulla muita sopimuskuntia. Sopimuskuntien tulee muuttaa hallintosääntöjään siten, että niissä annetaan sopimuksen mukaiset tehtävät valitulle vastuukunnalle ja niiltä osin noudatetaan vastuukunnan hallintosääntöä.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan jaosto, ympäristöterveydenhuoltojaosto

Ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä ja sen mukaisista tehtävistä vastasi yhteisenä toimielimenä vastuukunnan Savonlinnan kaupungin organisaatioon kuuluva yhteinen toimielin. Tämä yhteinen toimielin, alueellinen ympäristöterveydenhuoltojaosto, on organisatorisesti rakennus- ja ympäristölautakunnan jaosto.

Kuntalain (410/2015) 30.1 §:n mukaan valtuusto voi asettaa jaostoja kunnanhallitukseen ja lautakuntaan. 5 momentin mukaan jaostoihin sovelletaan, mitä asianomaisesta toimielimestä säädetään. Liitteenä olevasta hallintosääntömääräysluonnoksesta ilmenevät rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisuudessa olevan

ympäristöterveydenhuoltojaoston kokoonpano ja jäsenten lukumäärä sekä nimeäminen ja asettaminen.

Jaosto toimii EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä tehtäväalueellaan. Kaupungin muilla viranomaisilla ei ole otto-oikeutta jaoston päätöksiin.

Siirtyvä toiminta, liikkeenluovutus ja henkilöstö

Edelleen järjestely edellyttää Savonlinnan kaupungin ja Sosterin välistä ympäristöterveydenhuollon tehtävään sitoutuneen toiminnan, varallisuuserien ja henkilöstön sopimusperusteista siirtämistä Sosterilta kaupungille sekä muun muassa terveysvalvonnan johtajan, ja muissa virkaa edellyttävissä tehtävissä, viran perustamista.

Toiminnan siirtämisestä sopimusperusteisesti on neuvoteltu kaupungin ja Sosterin välillä. Kaupunginvaltuuston toimivaltaan kuuluu hyväksyä syntyvä liikkeenluovutus osana tätä ympäristöterveydenhuollon vastuukuntamallin järjestämistä.

Sosteri on neuvotellut liikkeen luovutuksen johdosta siirtyvän henkilöstön ja heiden henkilöiden edustajien kanssa. Savonlinnan kaupungin osalta asia on tarkoitus viedä YT-toimikuntaan 31.5.2022 pidettävään kokoukseen. Henkilöstön on suunniteltu sijoittuvan organisatorisesti tekniselle toimialalle.

Henkilöstön asema, oikeudet ja velvollisuudet eivät liikkeenluovutuksen perusteella lähtökohtaisesti muutu. Liikkeenluovutuksen periaatteisiin kuuluu, että työntekijät ja viranhaltijat siirtyvät ns. vanhoina työntekijöinä toisen työnantajan palvelukseen samoin oikeuksin ja velvollisuuksin, kuin ne olivat siirtävässä organisaatiossa. Siirtyvä henkilöstö on saman työ- ja virkaehtosopimuksen piirissä luovuttajalla ja luovutuksensaajalla.

Käsittely ja päätöksenteko

Tätä asiaa koskevat suunnitellut pääasialliset vaiheet ovat:

Vaihe:	Tot. tai suunniteltu ajankohta
Savonlinnan kaupunginhallitus: päätös kuntien kuulemisesta	11.4.2022
Esitetty määräaika kunnan lausunnon toimittamiselle Savonlinnan kaupunginhallitukselle	3.5.2022 mennessä
Kuntien lausunnot toimitettu lukuun ottamatta Enonkoskea jolle on myönnetty lisää aikaa 17.5.2022 saakka	
Tekninen lautakunta	17.5.2022
Kaupunginhallitus	23.5.2022
Kaupunginvaltuusto	13.6.2022
Kuntien valtuustojen päätökset	
Yhteistoimintasopimuksen allekirjoittaminen	
Ympäristöterveydenhuollon toiminnan ym. siirtäminen Sosterilta kaupungille	
Yhteisen toimielimen toiminta alkaa	1.1.2023

Vaikutukset

Tavoitteena palveluiden uudelleenjärjestelyssä on se, että asiakkaat eivät huomaa palveluissa ainakaan mitään huononnutta 1.1.2023 alkaen.

Nyt ehdotettu järjestely on mahdollisesti väliaikainen 1.1.2026 saakka, mutta siitä ei ole olemassa lainsäädäntöä eikä muitakaan kuntia sitovia valtakunnan tason päätöksiä.

Kaikki nykyiset toimipaikat ja asiakkaiden laskutusperusteet säilyvät ennallaan ja vuokra ym. sopimukseen tulee Sosterin tilalle Savonlinnan kaupunki osapuoleksi.

Sosterilta siirtyvään toimintaan kuuluvat henkilöresurssit (htv):

- Terveysvalvonnan johtaja	1
- Kunnaneläinlääkärit	10
- Valvontaeläinlääkärit	2
- Terveystarkastajat	7
- Klinikkaeläinhoitajat	3
Yhteensä	23

Ympäristöterveydenhuollon toimipaikkoja ovat:

- Savonlinnan terveyskeskus
- Anttolan eläinlääkäriasema
- Juvan eläinklinikka
- Juvan kunnan virastotalo
- Puumalan eläinklinikka
- Rantasalmen eläinklinikka
- Sulkavan eläinklinikka
- Sulkavan virastotalo

Toiminnan edellyttävät tilat, joita ei ole tarjota kaupungin toimitiloista, vuokrataan jäsenkunnilta. Anttolan toimipaikka pyritään vuokraamaan Etelä-Savon hyvinvointialueelta tai sopimalla vuokraamisesta Sosterin ja hyvinvointialueen kanssa.

Liikkeenluovutussopimuksen perusteella ei siirry merkittävää määrää irtainta omaisuutta. Siirtyvään pienirtaimistoon kuuluu muun muassa toimistokalusteita, kosteus- ja lämpömittareita, käsivalaisimia, tutkimuslaitteita ja pesukoneita sekä kylmäkalusteita. Kaupungin ja Sosterin välillä on vielä neuvottelut käynnissä investointeina hankittujen tavaroiden ja varusteiden osalta. Siirtyviin investointeina hankittuihin tavaroihin ja varusteisiin lukeutuvat muun muassa lämpökamerat, röntgenit, ultraäänilaitteet, instrumenttien pesu- ja huoltovälineet.

Talous

Toiminnan siirtyminen otetaan huomioon Savonlinnan kaupungin vuoden 2023 talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisessa.

Ympäristöterveydenhuollon (Sosteri) vuoden 2022 talousarviossa toimintatuotoksi on arvioitu yhteensä noin 2.3 miljoonaa euroa. Toimintakuluiksi on arvioitu noin 2,28 miljoonaa euroa. Henkilöstökuluiksi on arvioitu noin 1,59 miljoonaa euroa.

Esityslistaliite A: Yhteistoimintasopimusluonnosluonnos

Esityslistaliite B: Savonlinnan kaupungin hallintosääntömääräysluonnos:

Alueellinen ympäristöterveydenhuoltojaosto

Esityslistaliite C: Liikkeenluovutussopimusluonnos

Esityslistaliite D: Puumalan kunnan lausunto

Esityslistaliite E: Juvan kunnan lausunto
Esityslistaliite F: Rantasalmen kunnan lausunto
Esityslistaliite G: Sulkavan kunnan lausunto

Kokousmateriaalina extranetissä:
STM:n, MMM:n ja kuntaliiton kirje 7.10.2021 sekä
Kuntaliiton 6.10.2021 päivätty ohje ympäristöterveydenhuollon
järjestämiseen.

Yritysvaikutusten arviointi	Ympäristöterveydenhuollon säilyttäminen vähintään nykytasolla parantaa alueen elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä mahdollistamalla maatalouden yritystoimintaa ja lähiruuan tuottamista.
Esittelijä	Tekninen johtaja Tikkanen Kari
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta hyväksyy omalta osaltaan selostusosan mukaisen ympäristöterveydenhuollon vastuukuntamallin ja ympäristöterveydenhuollon tulosalueen organisatorisen sijoittamisen tekniselle toimialalle sekä ympäristöterveydenhuoltojaoksen perustamisen. Lautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle kaupungin ja Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän välisen liikkeenluovutussopimuksen, vastuukuntasopimusten ja esitetyn sisältöisten ympäristöterveydenhuollon järjestämistä ja ympäristöterveydenhuoltojaosta koskevien määräysten lisäämistä kaupungin hallintosääntöön. Esteellisenä kokouksesta poistuivat Lea Kokko, Aila Makkonen (HallL 28 § 1 mom. 5 kohta), Pekka Kilpeläinen ja Riikka Pajunen (HallL 28 § 1 mom. 4 kohta), eivätkä ottaneet osaa asian käsittelyyn eikä päätöksentekoon. Puheenjohtajana tämän pykälän aikana toimi Tero Juuti. Matti Lundenius poistui kokouksesta 19.25. Timo Pulkkinen ja Tiina Cederström osallistuivat kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Toimenpiteet	Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto